

Evropou prochází vlna renesance chorálu

Síla této hudby je v tom, že nabízí každému člověku to, co právě v té chvíli potřebuje

Na předposledním koncertě VI. ročníku festivalu Tomáškova a Novákova hudební Skuteč zazněl gregoriánský chorál a zpěvy raného vícehlasu v podání světově uznávaného souboru Schola Gregoriana Pragensis. Jeho uměleckým vedoucím je David Eben, který byl tak laskav a odpověděl nám na několik zvědavých dotazů.

Pane Ebene, čím Vás zaujala středověká hudba a speciálně gregoriánský chorál, že jste se mu začal tak intenzivně věnovat? Dá se říci, že jste této hudební oblasti téměř zasvětil svůj život?

Můj první kontakt s gregoriánským chorálem mi vlastně zprostředkoval otec. Měl k této hudbě měl velmi vřelý vztah a nechal se jí často inspirovat při jeho vlastní skladatelské tvorbě. Hlavní „průlom“ se však pro mne odehrál v době mých studií Hudební vědy na Filosofické fakultě UK. Docent Jaromír Černý, náš přední odborník na středověký vícehlas, přednášel velmi sugestivně o hudbě doby středověké. Postupně jsem objevoval velkolepost a průzračnost jednohlasých chorálních melodií a fascinovalo mne i myšlenkové prostředí, které chorál ve své době obklopovalo.

Na Karlově univerzitě přednášíte témata spojená s gregoriánským chorálem a liturgií, kromě toho pravidelně vedete letní kurzy teorie a praxe gregoriánského chorálu ve Francii a Švýcarsku. Znamená to, že o tuto hudební oblast je u nás i ve světě stále značný zájem, že?

Řekl bych, že Evropou prochází určitá vlna renesance chorálu, o čemž svědčí například úspěch nahrávek španělských mnichů. Snad to souvisí i s oblibou world music a snahou o návrat k vlastním kořenům. Veliká síla chorálu spočívá v tom, že je schopen nabídnout každému člověku to, co právě v té chvíli potřebuje. Dává prostor k usebrání a zprostředkovává nadhled k problémům všedního dne.

Schola Gregoriana Pragensis se řadí mezi přední světové interprety středověké duchovní hudby. Co obnáší příprava – jak často se scházíte, zkoušíte?

Odpovídající zvládnutí repertoáru předpokládá především vstřebání určitého interpretačního „jazyka“, což je vždy dlouhodobý proces. Pro mne je v přípravě velmi důležitým bodem snaha zachytit osobitý charakter každé prováděné kompozice. Chorál je úžasný v tom, že některé zpěvy jsou melodicky spíše horizontální, meditativní, jiné jsou naopak dynamické, „lítají“ nahoru dolů, další zase více recitační a tak dále. Pro interpretaci je zajímavé, vystihnout právě jeho specifický charakter.

Rytmus zkoušení je různý a odvíjí se od momentálního programu a plánů souboru. Zrovna v poslední době zkoušíme velmi pilně kvůli nahrávání nového CD.

Jak je vůbec možné dosáhnout tak lahodného a dokonalého souladu hlasů, jaký ve Schole zaznívá?

Pokud zvuk souboru vnímáte jako lahodný, tak jsem samozřejmě velice rád. Je určitě věcí dlouhodobou, aby se soubor sezpíval. Každý si musí zvyknout na ostatní a najít své místo v celkovém zvuku. Je to i otázka přístupu jednotlivých členů – každý musí umět trochu

ustoupit druhým, aby se zvuk spojil. Ale i v tomto případě zůstávají všichni členové sólisty, neboť v obnaženosti jednohlasu je každé zaváhání v intonaci i souhře okamžitě slyšet.

Zpřístupňujete repertoár ležící u samých kořenů evropské hudební kultury? Jistě máte nějaké spolupracovníky, badatele, hudební historiky apod.?

Dnes je mnoho středověkých hudebních památek vydáno v moderních edicích, takže je možno při tvorbě programů čerpat z práce řady odborníků a editorů. Často je ovšem nutné zabořit se přímo do rukopisů a opatřit notové podklady vlastnoručně. To je sice pracnější, má ale také svůj půvab. Člověk tak může sledovat proměnu zpěvu od přepisu z rukopisu až po znějící interpretaci v podání Scholy.

Jak se Vám vystupovalo v prostředí kostela Nanebevzetí Panny Marie ve Skutči a jak na vás zapůsobil festival Tomášková a Nováková hudební Skuteč?

Skutečský kostel je svou architekturou i akustikou velmi vhodný pro vokální hudbu, a jelikož nás i místní publikum poctilo hojnou návštěvou, byl pro nás koncert velkým potěšením. Je vidět, že festival již zakotvil v životě obce a jeho bohatý program je jistě pro její obyvatele obohacující. Přeji, aby se tato tradice úspěšně rozvíjela.

Za rozhovor poděkovala Lenka Balounová.